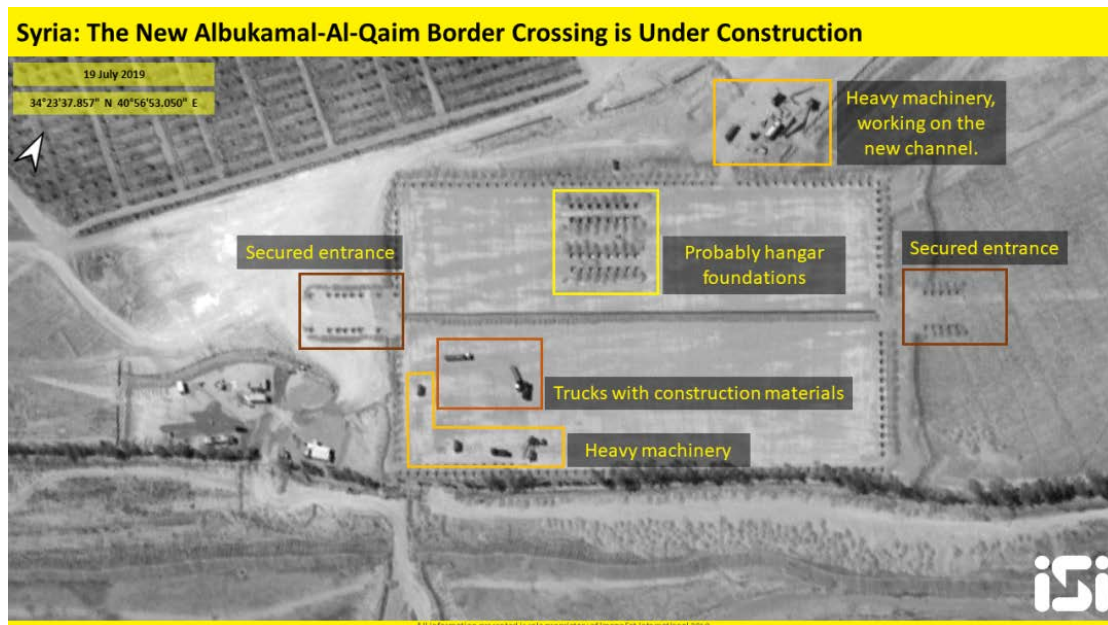

**סוריה נערכת לפתוח מעבר גבול חדש ומשודרג בינה לבין עיראק
באלבוכמאל, בסיוע איראן. המעבר החדש ישמש להערכתנו גם את
"הגשר היבשתי" המוליך מאיראן לסוריה וממנה ללבנון**

24 ביולי 2019

כללי¹

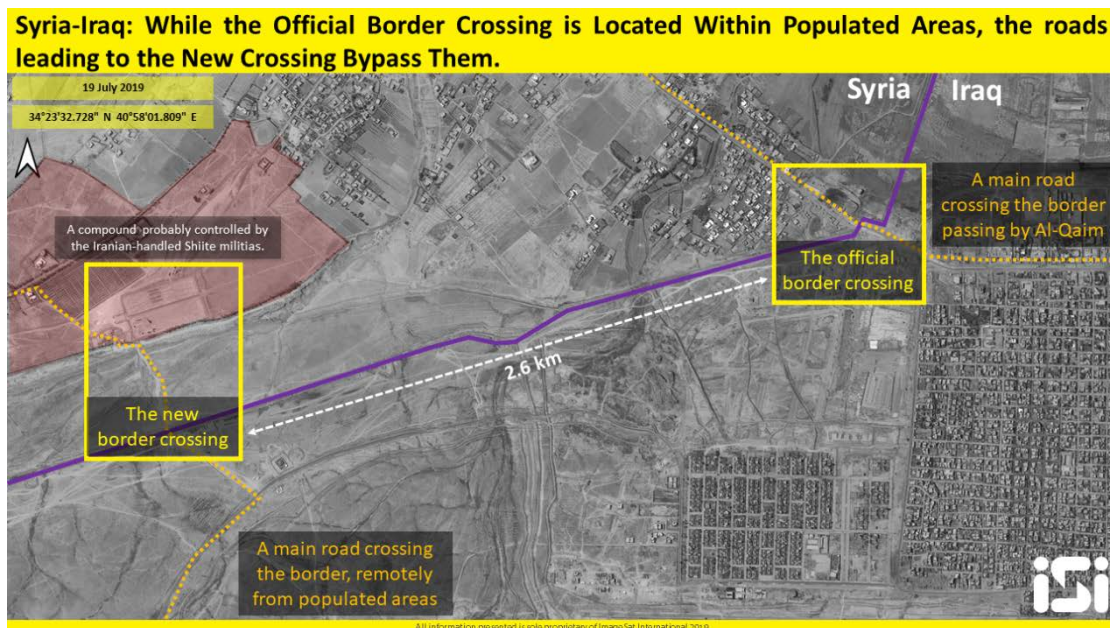
לאחרונה דיווחו כלי תקשורת עיראקיים, סורים ולבנונים, כי **מתבצעות הכנות לקראת פתיחת מעבר הגבול בין סוריה לעיראק באלבוכמאל**. בשלב זה לא פורסמה הודעה רשמית על מועד פתיחת המעבר. על פי מספר דיווחים הוא אמור להיפתח תוך כחודשיים. במסגרת ההכנות לפתיחת המעבר, **התקיימו בדמשק תיאומים ביטחוניים בין קציני צבא בכירים מסוריה, עיראק ואיראן**. בתמונות לוויין ניתן להבחין, כי במעבר המשודרג נבנתה תשתית חדשה הכוללת יסודות להאנגרים גדולים וכניסות מאובטחות. מדובר איפא **בפתיחת מעבר גבול חדש ומשודרג, שנבנים בו מתקנים על פי סטנדרטים המאפיינים מעברי גבול בינלאומיים**. מנגד, מעבר הגבול הישן חסום ולא נראו בו סימני פעילות משמעותית בחודשים האחרונים. בשלב זה לא ברור לנו ייעודו (יתכן כי הוא מתוכנן לשמש כמעבר נוסף או כמעבר חלופי). עוד יצוין, כי בצד העיראקי של מעבר הגבול לא התבצעו עד כה עבודות הכנה מקבילות לאלו שהתבצעו בצד הסורי (מסיבות שאינן ברורות לנו).

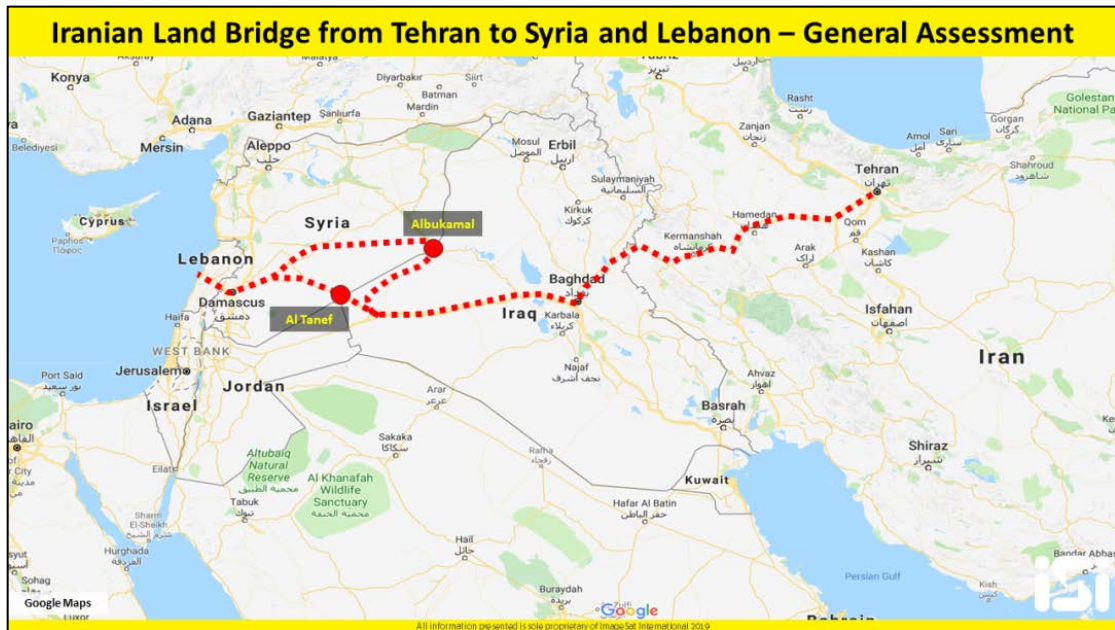
**בניית מעבר הגבול החדש בין סוריה לעיראק
(צילום ופיענוח: ISI, 19 ביולי 2019).**

¹ מסמך זה נכתב ע"י מרכז המידע למודיעין ולטרור בשיתוף עם (ISI) ImageSat International.

◀ מעבר הגבול בין סוריה לעיראק אלבוכמאל נתפס ע"י איראן כבעל חשיבות אסטרטגית, שכן הוא מהווה אזור חיוני בציר האספקה היבשתי, שאיראן חותרת לבסס משטחה אל הים התיכון ("הגשר היבשתי"). ציר זה מאפשר לאיראן להעביר כוחות, אספקה ואמצעי לחימה דרך עיראק לסוריה ומשם ללבנון. להערכתנו, בראיה האיראנית, השימוש ב"גשר היבשתי" עשוי להפחית את התלות בנתיבי האוויר והים, שהשימוש בהם כרוך בסיכונים. המעבר המשודרג, לכשיפתח, יאפשר מעבר כמות גדולה יותר של כלי רכב ויקל על שמירה על חשאי (בשל ריחוקו מבתי מגורים). בשל כך סביר להניח, כי בניית המעבר המשודרג מתבצעת בסיוע של איראן ואולי אף במעורבותה. בנוסף לכך, איראן גם מסייעת באבטחת המרחב, שבין אלקאא'ים (בעיראק) לבין אלבוכמאל, באמצעות מליציות שיעיות שבחסותה הערוכות דרך קבע במרחב זה.

מיקום מעבר הגבול החדש באלבוכמאל, במקום המרוחק מבתי מגורים (צילום ופיענוח ISI)

"הגשר היבשתי" העובר מאיראן לסוריה וממנה ללבנון דרך מעבר הגבול אלבוכמאל (מפה: ISI). בראיית האיראנים, השימוש בנתיב הקצר יותר העובר דרך מעבר אלתנף אינו מעשי בשלב זה, בשל נוכחות כוחות אמריקאים וכוחות ארגוני מורדים שבחסות ארה"ב.

חשיבות מעבר הגבול אלבוכמאל עבור האיראנים

◀ **מדוע נתפס אלבוכמאל כאזור מפתח בראייה האיראנית?** בין בגדאד לדמשק מחברים שני צירים יבשתיים מרכזיים: הציר הראשון, הקצר יותר, המוביל מבגדאד לדמשק, עובר דרך מעבר תנף, שבקרבת משולש הגבולות שבין עיראק-ירדן וסוריה. אולם איראן אינה יכולה (לפחות לעת עתה) לעשות שימוש לוגיסטי בציר זה משום שמרחב מערב תנף נשלט ע"י ארה"ב וארגוני מורדים שבחסותה. הציר השני, הארוך יותר, עובר מבגדאד דרך עמק הפרת וחוצה את מעבר אלבוכמאל. ציר זה הינו לעת עתה הציר היחידי בו ניתן להשתמש כציר אספקה יבשתי ומכאן חשיבותו. אומנם המעבר דרכו כרוך בקושי ביטחוני (המשך פעילות גרילה של דאעש במערב עיראק ובעמק הפרת), אך הוא נשלט ע"י מליציות שיעיות פרו-איראניות. בשל כך נותנים עתה האיראנים עדיפות לשדרוג מעבר אלבוכמאל, שעליו יש להם עליו מידה רבה של השפעה ואולי אף שליטה.

◀ על רקע האינטרס האסטרטגי של איראן מילאו חזבאללה ומליציות שיעיות המופעלות ע"י איראן תפקיד חשוב בכיבוש אלבוכמאל מידי דאעש (נובמבר 2017). המעבר החל להיות פעיל מיד לאחר כיבוש האזור. מליציות שיעיות המופעלות ע"י איראן, המסתייעות ביועצים איראניים, נותרו במרחב אלבוכמאל גם בתום הקרבות נגד דאעש וכיום הם מהווים כוח משמעותי המסייע לצבא סוריה להחזיק במקום. גם בצד העיראקי של הגבול הכוח הצבאי הדומיננטי הינו להערכתנו מליציות שיעיות שבחסות איראנית

המשתייכות לגיוס העממי². ניתן להניח, כי המיליציות השיעיות משני עברי הגבול, תשולבנה באבטחת מרחב המעברים, שבין עיראק לסוריה.

מימין: קאסם סלימאני, מפקד כוח אלקדס של משמרות המהפכה האיראנים, בחברת אחד מלוחמי "תנועת האצילים" (אלנג'באא) במהלך כיבוש אלבוכמאל (ענב בלדי, 17 בנובמבר 2017). משמאל: סלימאני מדבר במכשיר קשר עם המיליציות השיעיות הלוחמות בעיר אלבוכמאל (חשבון הטוויטר של ההסברה הקרבית המרכזית של חזבאללה, 20 בנובמבר 2017).

מימין: לוחמי חטיבת אלפאטמיון, שבהפעלת איראן, באזור אלבוכמאל (חשבון הפייסבוק אصدقاء سوريا الأسد, 10 ביוני 2018). משמאל: קאסם סלימאני מפקד כוח קדס בעת פגישתו עם לוחמי החטיבה האפגאנית פאטמיון, שהשתתפה בקרבות נגד דאעש וספגה אבדות רבות, במהלך ביקור שקיים במזרח סוריה (ערוץ הטלגרם של חטיבת פאטמיון, 10 ביוני 2018).

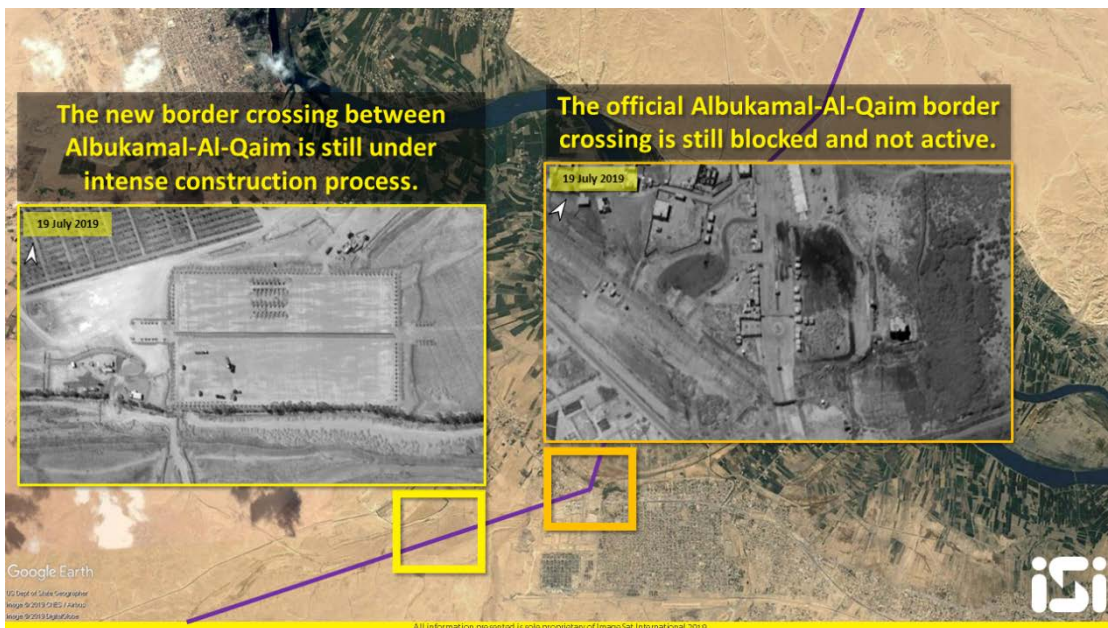
שדרוג מעבר הגבול אלבוכמאל

◀ לאחר כיבוש האזור מידי דאעש החלו להתבצע עבודות הכשרה בצדו הסורי של מעבר אלבוכמאל לקראת פתיחתו מחדש. בזמנו דווח בתקשורת הסורית, כי פתיחת המעבר אמורה להתקיים באפריל 2018 (הטלוויזיה

² באלקאא'ם נמצא כוח של "גדודי האמאם עלי" של הגיוס העממי בפיקוד אבו סג'אד. כוח נוסף המונה כמאתיים פעילים ערוך באלבוכמאל בצד הסורי של הגבול. פעילי "גדוד האמאם עלי" חוצים את מעבר הגבול כדבר שבשגרה (אלמוניטור, 20 ביולי 2019).

הסורית, 29 במרץ 2018). אולם בסופו של דבר לא נפתח המעבר כמתוכנן, להערכתנו בעיקר בשל המצב הביטחוני הרעוע שנגרם בשל המשך שליטת דאעש במורד עמק הפרת.

נראה לנו כי לאחר נפילת באע'וז וכיבוש מורד עמק הפרת מידי דאעש (מרץ 2019) החלה תנופה בהכנות להכשרת המעבר החדש. על פי פיענוח תמונות הלויין ההכנות לפתיחת מעבר חדש בצד הסורי של הגבול מתבצעות באופן אינטנסיבי, הגם שבשלב זה לא ניתן להעריך מהו סטאטוס הבנייה. במסגרת זאת הונחו היסודות שיהוו תשתיות למעבר הגבול החדש, ובהם האנגרים וכניסות מאובטחות. מאפייני המתחם כולו תואמים לאלו המקובלים במעברי גבול בינלאומיים. לעומת זאת מעבר הגבול הסורי הישן חסום ובחודשים האחרונים לא אותרו בו סימני פעילות משמעותית.

הפעילות האינטנסיבית במעבר הגבול החדש (משמאל), לעומת העדר פעילות במעבר הישן (מימין)
(צילום ופיענוח: ISI)

ההכנות לפתיחת מעבר אלבוכמאל

התיאומים בסוריה

ב-22 ביולי 2019 דווח, כי על-פי "מקור בכיר בשגרירות עיראק בדמשק", **ממשלות סוריה ועיראק הגיעו לשלבים מתקדמים (של הכנות) לפתיחת מעבר הגבול אלבוכמאל - אלקא'ים** (צות אלעראק, ערוץ היוטיוב Syria TV, אלסומריה, 22 ביולי 2019). באחת הידיעות נמסר כי קיים הסכם בין סוריה לעיראק על פתיחת המעבר וכי הוא יפתח תוך כחודשיים (Syria Steps, 23 ביולי 2019). קודם לכן, ב-19 ביולי 2019, הודיע הגנרל עת'מאן אלע'אנמי, רמטכ"ל צבא עיראק כי "בימים הקרובים יפתח מעבר הגבול [אלבוכמאל]". על-פי סוכנות הידיעות הצרפתית, אלע'אנמי אמר את הדברים במהלך מסיבת עיתונאים, שנערכה לאחר פגישה בדמשק ב-18 ביולי 2019 עם שר ההגנה הסורי, עלי עבדאללה איוב, ועם רמטכ"ל צבא איראן מחמד באקרי (אלוטן, 19 ביולי 2019).

◀ העיתון הלבנוני אלאח'באר (המזוהה עם חזבאללה) דיווח כי **תוך פחות מחודש ייפתח מעבר אלקאא'ם-אלבוכמאל בין עיראק לסוריה לתנועת סחורות ובני אדם**. על פי אותו דיווח פתיחת המעבר הינה **במסגרת החלטות שהתקבלו בפגישת המפקדים הצבאיים של סוריה, עיראק ואיראן, שהתקיימה בדמשק במרץ 2019**. "מקורות ביטחוניים עיראקיים" ציינו, כי באלבוכמאל מתבצעות הכנות לקראת הפתיחה כולל סיום סלילת הכביש ושיפוץ המעבר (אלאח'באר, 5 ביולי 2019).

פגישת הבכירים הצבאיים שאליה מתייחס העיתון אלאח'באר התקיימה בדמשק ב-17 במרץ 2019. השתתפו בה האלוף מחמד באקרי, רמטכ"ל צבא איראן, ונציגות עיראקית בכירה. בזמנו דווח כי במהלך הביקור **דנו נציגי סוריה, עיראק ואיראן בשיתוף פעולה צבאי ובטחוני** ובהגברת התיאום ביניהם במאבק בטרור. במהלך הביקור בסוריה **סייר הרמטכ"ל האיראני באקרי באזורי דיר אלזור ואלבוכמאל** ונפגש עם לוחמים (פארס, 17-18 במרץ 2019). **יתכן איפא, שסוגיית פתיחת מעבר הגבול אלבוכמאל, על משמעויותיה הביטחוניות, הייתה אחד הנושאים שנדונו במהלך הפגישה בדמשק.**

ההערכות העיראקית לפתיחת המעבר

◀ **אחמד ג'דיאן, מושל נפת אלקאא'ם בעיראק** (הנמצאת בצדו העיראקי של הגבול עם סוריה), מסר לאחרונה, כי **הושג הסכם, שיאפשר את פתיחת המעבר**. ההסכם הושג **במהלך פגישה שהתקיימה באלקאא'ם** לפני מספר חודשים בהשתתפות פאלח אלפיאצ', מנהל מעברי הגבול העיראקים, כאט'ם אלפיאצ', שגריר סוריה בעיראק ונציגים ממחלקת המבצעים המשותפים (של צבא עיראק). אחמד ג'דיאן ציין כי בפגישה נקבע שהאתר יפתח תוך שישה חודשים ולפיכך **נותרו עתה חודשיים** עד התאריך שנקבע (ספוטניק, 22 ביולי 2019).

◀ יצויין כי בצדו העיראקי של המעבר **לא מתבצעת עבודת הכנה בשטח, כמו זאת המתבצעת בצד הסורי**: אחמד ג'דיאן, מושל נפת אלקאא'ם, התלונן על כך בפומבי באומרו, כי לא מתבצעות עבודות באתר המעבר, שמיקומו נקבע בפגישה (שתוארה לעיל). לדבריו, **המעבר הינו "אדמת מדבר", שאין בה תשתית ואף לא קרוואנים או כביש**. בראיון לספוטניק הוא העלה את השאלה: "האם אין זאת חובה לספק את כל מה שנדרש כדי שמעבר הגבול ייפתח מחדש...?" (ספוטניק, 22 ביולי 2019). יצויין כי **בתמונות הלווין לא אותרו עבודות להכשרת מעבר הגבול בצד העיראקי**, כדוגמת אלו המתבצעות בצד הסורי. הסיבה לכך אינה ברורה לנו. יתכן והמעבר בצד העיראקי יוכשר בהמשך, לאחר פתיחת המעבר המשודרג באלבוכמאל.